

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

Περίοδος 2018-2019

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΛΒ' ΚΥΚΛΟΣ

Έκτακτη Συνάντηση

Δευτέρα 4 Μαρτίου

Συνάντηση 14η

Πέμπτη, 7 Μαρτίου

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Κύκλος Γ'

Συνάντηση 9η

Παρασκευή, 8 Μαρτίου

I

Τρίτη Έκτακτη Ειδική Εκδήλωση στην Πάτρα

Στην ύστερη αρχαιότητα, κατά την κλασσική αναγέννηση του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα, ο ρήτωρ/φιλόσοφος προέτρεπε συχνά το ακροατήριο στο θέατρο να προβάλλει το θέμα που θα ήθελαν να αναπτύξει. Και έτσι, με μια αυτοσχέδιο επίδειξη τέλειου λόγου, αποδείκνυε την «αρετή» της τέχνης του γοητεύοντας τους ακροατές του. Τέτοιες εορτές λόγου υψηλού επιπέδου ήσαν συνηθισμένες. **Και η επί-δειξη στον λόγο ήταν έκφραση του ίδιου μεταφυσικού βιώματος της ταυτότητας Είναι και Φαίνεσθαι που λειτουργούσε στην τέχνη ως μορφή της ύπαρξης, στην σωματική άσκηση ως γύμνωση, στην ψυχολογία ως πρωτοκαθεδρία της εφηβικής νεότητας, στην οντολογία ως φανέρωση του κρύφιου, στην γνωσιολογία ως αλήθεια της ουσίας, στην βιοθεωρία ως από-κάλυψη του κεκρυμμένου, στην θρησκειολογία ως άναξ Απόλλων του κάλλους.**

Ανάλογα, και από του αυτού βιώματος εμπνεόμενος, πρότεινα να συζητούμε, εκτός του κανονικού προγράμματος και της αδήριτης λογικής

του, θέματα που μας απασχολούν γενικώτερα, με έμφαση στα παράξενα και δυσπρόσιτα. Εάν έχουμε την γενικευμένη θεωρία του Είναι, θα πρέπει να μπορούμε να (μετα)μορφώσουμε τα προβλήματα αυτά σε νοήμονα ερωτήματα με ενύπαρκτη την απάντησή τους.

Ήδη λοιπόν προβαίνουμε στην Τρίτη έκτακτη ειδική συνάντηση της Πάτρας, με θεματική που προτάθηκε.

Σε όλους τους πολιτισμούς, και ειδικά στον αρχαίο Ελληνικό, ο άνθρωπος δίνει ιδιαίτερη σημασία σε φαινόμενα που υποδηλώνουν εξελίξεις πολύ πέρα από την καθεαυτή και άμεση οριοθέτηση των επιπτώσεών τους, διαθέτει δε τεχνικές πρόκλησης τέτοιων αποκαλυπτικών φαινομένων. Μόνο στην τελευταία παρακμιακή φάση του Ευρωπαϊκού πολιτισμού, όταν μεγενθύνεται ο ρόλος της Επιστήμης και Τεχνολογίας, προκαλείται ροπή αμφισβήτησης και άρνησης ιδιαίτερων συναρτήσεων μεταξύ διαφορετικών πτυχών του κοσμικού όλου.

Στην συνάντησή μας αυτήν την Δευτέρα θα μελετήσουμε τις συγκεκριμένες μορφές και την γενική θεωρία των μη «επιστημονικών» αλληλουχιών της πραγματικότητας στην αρχαιότητα. Και θα εξηγήσουμε με αυτήν την καταλληλότετη αφορμή το νόημα της Επιστήμης και Τεχνολογίας ως Μυθολογίας του Ευρωπαϊκού φθινοπώρου.

Ο θεματικός τίτλος της ομιλίας μου είναι:

**Νόμος και Πρόγνωση στην Ιστορία:
Σημάδια, Μαντείες, Τέρατα, Άστρα
και η Λογική του Χρόνου**

Η 3^η Έκτακτη Συνάντησή μας θα πραγματοποιηθεί εκτάκτως την Δευτέρα, 4 Μαρτίου, 8.30 το βράδυ, στο ξενοδοχείο **Patras Palace, Όθωνος – Αμαλίας 15**.

II

Τελευτώντος του Χειμώνα ...

Δρώμενα και Λεγόμενα:

Από τα Όργια της Κρύψης

στον Αγιασμό της Φανέρωσης

Ο άνθρωπος βιώνει με την Νεολιθική Επανάσταση την ύπαρξη ως Μυστήριο. Τα πράγματα έχουν βάθος, και έτσι γεννιέται το Σύμβολο, κάτι που είναι (κατά βάθος) πολύ περισσότερο από αυτό που είναι (στην επιφάνεια). Η κρυφιότητα είναι δύναμη. Η αρχή της Χθόνιας Γονιμότητας επικρατεί. Η Γη γεννάει, τρέφει και στηρίζει τα πάντα, από το σκοτεινό βάθος της. Το θήλυ, ως Μεγάλη Μητέρα, Γη-Μήτηρ (Δήμητρα), είναι το ον με βάθος – βάθος φυσιολογικό (κρυμμένο το αιδού), βάθος συναισθηματικό μυστικό, βάθος υπαρξιακό, ακλόνητης σταθερότητας. Το Μέγα Μυστήριο είναι γυναικείο.

Τα Μεγάλα Μυστήρια στην Ελευσίνα αφωρούσαν στην Γυναίκα/Μητέρα και στην Κόρη/Παρθένα. Βιασμός (η Αρπαγή) μεταβάλλει την Παρθένα σε Μητέρα, και βιασμός μάλιστα από τον Θάνατο, τον Μέγα Βιαστή

του όντος, γιατί ο Άρχων του Κόσμου τούτου, ο Χρόνος, είναι ο Άδης. Η Έλευσις (Ελευσίνα) στον κόσμο/χρόνο, ως γέννηση από τον αρχετυπικό βιασμό της συνουσίας, είναι θάνατος. Ο Άδης και ο Διόνυσος είναι ο αυτός (Ηράκλειτος), και αντίστοιχα η Περσεφόνη και η Αφροδίτη.

Η συμβολική και υπαρξιακή ταυτότητα γέννησης και θανάτου εκφράζεται με την Περιοδικότητα, ως θεμελιώδη Ρυθμό του Χρόνου. **Σύμβολο της περιοδικότητας ο κύκλος και ο (Δημητριακός όνομα και πράγμα) καρπός που γίνεται σπόρος.** Εποχή των Μεγάλων Μυστηρίων το αρχόμενο φθινόπωρο, όπου ο θάνατος του καρπού μετασχηματίζεται σε σπέρμα νέας ζωής. **Η άροση και σπορά δείχνουν την συνουσία και την βύθιση του σπέρματος στα κρύφια του βάθους.** Η δημιουργική κρύψη εορτάζεται μυστηριακά.

Από τις συγκλονιστικότερες μεταβολές του υπαρξιακού ορίζοντα του ανθρώπου είναι η μεταφορά του βασικού Δράματος του Χρόνου από το φθινόπωρο στην άνοιξη και από τα γυναικεία μυστήρια της Κόρης και Μητέρας στην αρσενική αποκάλυψη του Κούρου, του νεαρού θεού που θνήσκει και ανασταίνεται.

Παρακολουθήσαμε την γέννηση και ανάπτυξη της θρησκευτικότητας του μεγάλου Δαίμονα του Ενιαντού, του αρσενικού συμβόλου της περιοδικότητας, κατά την Μεταλλική Εποχή, σε όλη την έκταση του οικείου γεωπολιτικού μας χώρου. Στην Ελλάδα διαγιγνώσκουμε το φαινόμενο μέσα από την μετάλλαξη που του επέβαλε το Απολλώνιο πνεύμα της Ολύμπιας θρησκευτικότητας. **Διακρίνουμε τον Διόνυσο, με τις διάφορες μορφές του, να πάσχει και να θριαμβεύει, να υπόκειται στην μοίρα του χρόνου και να κυριεύει της μοίρας, να είναι ο Άρχων του κόσμου τούτου, ο ίδιος ο Άδης, ο Χρόνος – Θάνατος.** Και άλλους προγενέστερους της Δωρικής Καθόδου αρσενικούς θεούς της περιόδου

που ο Απόλλων μετέτρεψε σε ήρωες ή ηρωικούς θεούς εξηρημένους από τον ίδιο, Υάκινθο, Ισμήνιο, Πάνα.

Η διαδοχή από τα χθόνια όργια του χειμώνα (Αλώα, Μαιναδισμοί στο Κωρύκειον Άντρον του Παρνασσού, κατά αγρούς Διονύσια, Ληναία, Θεογάμια, Μικρά Μυστήρια τα εν Άγραις, Ανθεστήρια), όπου βυσσοδομούνται τα μυστήρια του θανάτου προς νέα ζωή, στην μαγεία του έαρος, όταν το μυστικό του κόσμου ανοίγει στον ανθό του κόσμου, και το βάθος της ύπαρξης από τις γήινες ρίζες της αστράφτει στην επι-φάνεια του Είναι ως άνθος του κάλλους, - αποκορυφούνται στο σωτήριο της λύτρωσης από το πάθος της ύπαρξης, από τον σταυρό του χρόνου. Ενωρίς την άνοιξη τα κατ' άστν Διονύσια στην Αθήνα (και λίγο πριν τα Μικρά Μυστήρια τα εν Άγραις [*«μίμημα των περί τον Διόνυσον»*, Στέφανος Βυζάντιος, s.v. *Άγρα και Άγραι*]) **εόρταζαν το δράμα του Dasein**, του εριμμένου όντος στο εδώ και τώρα του χωροχρόνου. Ο Διονυσιακός θριάμβος αποτελούσε την λύση του αρχέγονου δράματος – εις προτέλεση του Μυστηρίου του Πάθους και της Αναστάσεως, εορταζόμενου την ίδια εποχή του χρόνου.

Στα φθινοπωρινά μυστήρια της σποράς οι αποχές από γενετησίων (πρωτίστως του Ιεροφάντη), οι καθαρμοί (στα Ελευσίνια χαρακτηριστικά) και η νηστεία (Θεσμοφορίων η μεσαία), μεσολαβούσαν ώστε ο ρύπος της γένεσης να μετουσιωθεί στο σωτήριο της λύτρωσης. Έτσι και με την μετατόπιση του νοηματικού άξονα της ανθρώπινης ταραχής από τα φθινοπωρινά και θήλεια στα εαρινά και αρσενικά, μεταξύ του χειμερινού οργιασμού της κρυφιότητας και της εαρινής τελετουργίας του εκ των παθών θριάμβου, παρεμβάλλεται ιερή αγνεία. Από τα όργια της δημιουργίας

στον χρόνο χρειαζόμαστε καθαρούς για να μεταφερθούμε στα άγια της λύτρωσης από τον χρόνο.

Με αφορμή την τελευταία εβδομάδα των Απόκρεω, και εν μέσω φρενιτιώδους Καρναβαλισμού προ της Καθαράς Δευτέρας, θα εντρυφήσουμε στην φύση των φαινομένων αυτών και στο νόημα της συνηρημένης ακολουθίας των, τόσο στον κλασσικό Ελληνισμό, όσο και στην Ορθοδοξία, καθώς και επίσης στην λαϊκή/δημοτική παράδοση. Και αυτό θα κάνω σε αμφότερες τις Συναντήσεις Πατρών και Σπάρτης. Γι αυτό προέταξα τους παραπάνω επιγραμματικούς στοχασμούς από κοινού πριν τις αναγγελίες και για τις δύο ομιλίες.

III

Είναι, Χρόνος και Κάλλος

Το «Τέλος» της Ιστορίας

Μέρος III

Η Ιστορία ως Χρόνος Τελείωσης του Ανθρώπου:

Ο Ελληνισμός και ο Κόσμος

από την Κατάρρευση του Μεταλλικού

Συστήματος στον Χρυσούν Αιώνα

(~ 1200 - 400 π.Χ.)

Οι 4 κύριες περιφέρειες του οικείου γεωπολιτικού πεδίου (που αποτελεί τον βασικό χώρο της ιστορίας και του πολιτισμού αφού εδώ συντελέστηκαν οι τρεις μεγάλες επαναστάσεις στην πορεία του ανθρώπου προς ολοκλήρωση), επέδειξαν διαφορετική απόκριση κατά την Μεταλλική περίοδο.

Αυτό που προσδιορίζει την περίοδο αυτή στο σύνολό της, η αρχή της απόλυτης Δύναμης, η βιάζουσα ισχύς ως σταθεροποιητικός παράγων και συστημικός άξονας κάθε τάξης κοσμικής και ανθρώπινης, ο Κύριος των Δυνάμεων εν ουρανών και ο αντίστοιχος επί γης, βρήκε την

καθαρώτερη έκφραση στον χώρο της Μέσης Ανατολής, και με παραλλαγή στην Μ. Ασία. Η παραλλαγή αφορά στην συνεχή ένταση που χαρακτηρίζει το Μικρασιατικό σύστημα, με οξύτατους συνεχείς συγκρουσιακούς ανταγωνισμούς. Αντίστοιχες αντιπαλότητες στην Μέση Ανατολή εγγράφονται στην βιωματική αποδοχή του μοντέλου της Ισχύος και γι αυτό εξασφαλίζουν σε βάθος χρόνου την λειτουργία του ανεξάρτητα από τις παλινδρομήσεις της επικράτειάς του και τις μετατοπίσεις του κέντρου του. **Η συνέχεια αυτή κάνει ώστε η κατάληξη της ιστορίας στην ανατολική περιφέρεια του οικείου μας γεωπολιτικού πεδίου να είναι η οικουμενική αυτοκρατορία επιτευχθείσα μάλιστα μετά την κατάρρευση του Μεταλλικού συστήματος στο τέλος της 2^{ης} χιλιετίας π.Χ. (Ασσυριακή – Μηδική – Περσική – Ρωμαϊκή – Βυζαντινή – Οθωμανική Αυτοκρατορία).** Αντιθέτως η Χιτιτική αυτοκρατορία ίσχυσε ως γεωπολιτική δύναμις αποφασιστικής επιρροής μόλις για 300 χρόνια (~1500 – 1200 π.Χ.), όσο και το «Μυκηναϊκό» σύστημα στην Ελλαδική περιφέρεια.

Κάτι δεν πήγαινε καλά στο πνεύμα του τόπου του Βαλκανομικρασιατικού υποπεδίου με την αρχή της απόλυτης βιάζουσας σταθεροποιού Δύναμης.

Στο νότιο τμήμα του κεντρικού κοσμοϊστορικού γεωπολιτικού πεδίου, με επίκεντρο την Αίγυπτο, ρίζωσε και αναπτύχθηκε το θεμελιώδες βίωμα της αθανασίας στον χρόνο και η συνεπακόλουθη σύλληψη της συνέχειας δύο κόσμων, τούτου και του άλλου, του Επάνω και του Κάτω. Ετέθη και το αίτημα της μνημειακότητας ως εγγύησης διαμονής στον χρόνο. Και καλλιεργήθηκε η Γνώση της συνέχειας των δυο κόσμων ως δύναμη ελέγχου της ροής στο γίνεσθαι του χρόνου. Προς δε το τέλος της Μεταλλικής Εποχής ανεδύθη εκεί για μια στιγμή η μονοσήμαντη έμφαση στην Ηλιολατρεία, έκφραση του βιώματος του ζωοδότου φωτός, πηγής λάμψης που διαλύει τα σκότη της ύπαρξης και θέρμης που χορηγεί ζωή.

Παράλληλα προς τις εξελίξεις αυτές, την ίδια Μεταλλική Εποχή, στο δυτικό μέρος του κεντρικού γεωπολιτικού πεδίου, στον Ελλαδικό χώρο, ένα άλλο βίωμα λειτουργούσε, το οποίο κυοφόρησε, γέννησε και μεγάλωσε το πνεύμα που επέπρωτο να κάνει την Τρίτη και τελεσφόρο Επανάσταση στην πορεία του ανθρώπου προς ολοκλήρωση δημιουργώντας ιστορία με την αναλυόμενη στις συναντήσεις μας ειδική

έννοια. Αυτή η Επανάσταση συνιστά το θαύμα του κλασσικού Ελληνισμού.

Την προσεχή Πέμπτη, μετά την συμποσιακή ανάπαυλα της Τσικνοπέμπτης όπου συζητήσαμε την ουσιώδη διαφορά των δύο φύλων και το είδος των σχέσεών τους (θέμα στο οποίο θα επανέλθουμε εμβαθύνοντας και φανερώνοντας την κατά φύσιν ζώσα πολιτισμική αλήθεια πέρα από την συμβατική παρά φύσιν ανάγκη της νεωτερικότητας), - μετά λοιπόν εκείνη την «σοβαρά παιδιά», συνεχίζουμε το τρίτο μέρος των φετινών μας στοχαστικών αναζητήσεων **εστιαζόμενοι αυτήν την φορά ακριβώς στον χαρακτήρα των κοσμοϊστορικών εξελίξεων κατά την Μεταλλική Εποχή στον Ελλαδικό χώρο, από την άποψη της «ως εάν» προετοιμασίας της μέλλουσας Δωρικής Επανάστασης εις σύσταση του κλασσικού Θαύματος.**

Για να δώσω το ιστορικό πλαίσιο του θέματός μας σε μεγάλο πλάτος και μακρά διάρκεια, σημειώνω ότι κατά την κυρίως ιστορία του ανθρώπου την πρώτη χιλιετία π.Χ., ο μεν άξονας βορρά-νότου του κεντρικού γεωπολιτικού πεδίου (Χιτιτικό σύστημα – Αίγυπτος) ατόνησε χάνοντας τον ενεργό ρόλο στις εξελίξεις, δημιουργήθηκε δε ένα δίπολο κατά τα άκρα του άξονα ανατολής-δύσης το οποίο δρα καθοριστικά σε αυτές.

Ο ανατολικός πόλος του νέου συστήματος αναλαμβάνει την συνέχιση της λογικής οργάνωσης της ανθρώπινης συνύπαρξης σύμφωνα με την αρχή της Απόλυτης Κυριότητας, ενώ στον δυτικό συμβαίνει η Επανάσταση του Ελληνισμού. **Η αλληλεπίδραση των δύο κόσμων αρχίζει νωρίς κατά τον 8^ο και 7^ο αιώνα π.Χ., οπότε και ο Δωρικός Ελληνισμός αφομοιώνει την αρχή της Δύναμης, ανάγοντάς την στην Δαιμονική τάξη της μοιραίας ανάγκης του Κόσμου επί της οποίας επιβατεύει η Απολλώνια αρχή της Ολύμπιας θρησκευτικότητας, μεταμορφώνοντας και εκείνη στην εξαπολλωνισμένη οικεία της μορφή του κάλλους. Αυτό είναι το νόημα της λεγομένης «ανατολίζουσας» περιόδου της Ελληνικής πολιτιστικής ιστορίας.**

Οι δυο κόσμοι συγκρούσθηκαν μετά το μέσον του 6^{ου} αιώνα με κατάληξη τους Περσικούς Πολέμους, όπου ο μεν Ιωνικός Ελληνισμός υπέκυψε στον νόμο του χρόνου, ο δε Δωρικός (με την Αθήνα ήδη δονούμενη στο πνεύμα του) θριάμβευσε παρά την λογική του χρόνου (500-479 π.Χ.).

Βαρυσήμαντα όμως και χαρακτηριστικά για την ουσία του Δωρικού Ελληνισμού, ο Θράμβος δεν ωδήγησε στην μετάπτωση του διπολικού συστήματος σε μονοπολικό με εστία την Ελλάδα. Η έλλειψη διάθεσης του Ελληνισμού για εξουσία κυριότητας στον χρόνο εξηγεί και την αποτυχία της Αθηναϊκής ηγεμονικής αρχής και την κατάρρευση της Σπάρτης και την βραχυβιότητα της Θηβαϊκής αστραποβολής.

Η Μακεδονική προβολή του Μ. Αλέξανδρου επεχείρησε να συνεχίσει την οικουμενική Περσική αυτοκρατορία, αλλά και αυτό το εγχείρημα δεν διάρκεσε. Δημιούργησε όμως την οικουμενική συνείδηση με συνοχέα την προσλαμβάνουσα μορφή του Δωρικού που συνιστά τον ιδιότυπο Ανατολικό Ελληνισμό, υπό τον νέο γεωπολιτικό καταμερισμό της Ελληνιστικής Εποχής, ο οποίος αξιοσημείωτα επαναλαμβάνει το αντίστοιχο σύστημα ισορροπίας δυνάμεων της τελευταίας φάσης της Μεταλλικής Περιόδου (Αίγυπτος-Πτολεμαίοι, Μεσανατολικό-Σελευκίδες, Χιττιτικό-Πέργamos, Μυκηναϊκό-Ελληνικό, με το Ελληνικό επίμονα να μην μπορεί να ολοκληρωθεί μέσα σε ρέουσες συνδιατάξεις και αναβρασμούς Σπάρτης – Αχαϊκής Συμπολιτείας – Αιτωλικής Συμπολιτείας – Αθηνών και λοιπών χωριστών παρουσιών - Μακεδονικής Δυναστείας – Θρακικής βασιλείας). Τελική κατάληξη ήταν η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία με συνεκτικό πολιτιστικό σταθεροποιητή αναβιούμενο κλασσικό Ελληνισμό.

Αυτήν τη Πέμπτη όμως θα επικεντρωθώ στην προετοιμασία του μέλλοντος κατά την προηγούμενη Μεταλλική Εποχή. Θεματικός τίτλος της ομιλίας μου είναι:

Η Πρωτοϊστορική Ταυτότητα του Ελλαδικού Χώρου:

Κυκλαδικός – Μινωικός – Μυκηναϊκός Πολιτισμός

Λόγω των ημερών θα αναφερθώ και στα όσα προλέγω στο II παραπάνω.

Η ομιλία θα γίνει την Πέμπτη 7 Μαρτίου, 8.30 το βράδυ, στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάρου Λόγου και Τέχνης (2^{ος} όροφος, Πλατεία Γεωργίου Α').

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία θα υπάρξει χρόνος για συζήτηση.

IV

ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΕΚΑΛΥΜΜΕΝΟΣ

Η Μακρά Αγωνία της Ελληνιστικής Εποχής

*Η παρακμή της Σπάρτης
και το Φθινόπωρο του Κλασσικού Ελληνισμού
(4^{ος} – 1^{ος} αιώνας π. Χ.)*

Γ' Μέρος

Ο Ελληνισμός στην Τρικυμία του Χρόνου

Εισερχόμαστε στο 3^ο μέρος των φετινών στοχαστικών μας διαπραγματεύσεων του μοναδικού φαινομένου «Σπάρτη». **Και μετά τον μεταβατικό 4^ο αιώνα π.Χ. πλέουμε στην τρικυμία, και βιώνουμε την αγωνία, της Ελληνιστικής Εποχής.**

Ο Απόλλων εκρύβη.

Η Σπάρτη πέφτει.

Και σπαράσσεται υπό την αναγκαστική συντήρηση της αδυναμίας της.

Στην αρχή της νέας εποχής ο Μ. Αλέξανδρος επιζητεί να συνεχίσει το διακοπέν έργο μετά τους Περσικούς Πολέμους. Ο Ελληνισμός έδειξε καταφανή έλλειψη διά-θεσης να ακολουθήσει τον απρόσμενο κατά την λογική του χρόνου θρίαμβό του επί της οικουμενικής αυτοκρατορίας με την σύμπληξη μονοπολικού συστήματος όπου την νέα εστία θα αποτελούσε ο νικητής. Η γρήγορη διαδοχή μετά τον ιδιόμορφο θρίαμβο της αποτυχίας της Αθηναϊκής ηγεμονίας, της πτώσης της Σπάρτης από την κορυφή του Ελληνισμού, και της βραχείας Θηβαϊκής προβολής αρχής, εκφράζουν εύγλωττα την θεμελιακή «αδιαθεσία», την ακαταλληλότητα και αδιαφορία του Ελληνισμού για την κυριότητα της δύναμης στον χρόνο.

Ο Δωρικός Ελληνισμός δεν είχε όρεξη να αποδυθεί σε τέτοια εγχειρήματα γιατί δεν τα αξιολογεί. Ο θεός του είναι του κόσμου τούτου, αλλά όχι ΕΚ του κόσμου τούτου. Αντιθέτως ο κόσμος του

χρόνου είναι ΕΚ της αιωνιότητας – και νόμος αυτού το Κάλλος. Γιατί η τελειότητα της μορφής συνέχει το γίνεσθαι του κόσμου στον χρόνο, και αυτό το κάλλος εγγυάται την αλήθεια και την ζωή. «Πλην Λακεδαιμονίων» λοιπόν. Ο Μ. Αλέξανδρος αναφέρθηκε περιφρονητικά σε μια μάχη Σπαρτιατών και Μακεδόνων (υπό τον Άγι και τον Αντίπατρο αντίστοιχα) στην ακρόπολη της Ελλάδας Πελοπόννησο ως μυομαχία (*“ἐκεῖ τις ἐν Ἀρκαδία γεγονέναι μυομαχία”*, Πλούταρχος, *Αγησίλαος*, 15, 6).

Αλλά στη ιστορία της Σπάρτης κατά την Ελληνιστική περίοδο τον 3^ο και τις πρώτες δεκαετίες του 2^{ου} αιώνα π.Χ. θα εμφιλοχωρήσουμε αργότερα με το τέταρτο μέρος της τρέχουσας περιόδου μας. Πρώτα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε την πορεία του Ελληνισμού εκείνη την φθινοπωρινή εποχή της Ελληνικής ταραχής.

Ο κλασσικός Ελληνισμός έχει δύο μεγάλες συνιστώσες, την κύρια Δωρική και την δευτερεύουσα Ιωνική. Με ριζώματα την γεωγραφική διπολικότητα του σταθερού Ελλαδικού αρωματισμένου ορεινού διαρθρωμένου όγκου αφ’ ενός και του ευμετάβολου κυματιστού αλμυρού Αιγαίου αρχιπελάγους αφ’ ετέρου, ο Δωρικός και ο Ιωνικός αρχιτεκτονικός ρυθμός εκφράζουν εμβληματικά μια διαλεκτική αντίστιξη που διαπερά την όλη πολιτισμική επι-φάνεια του Ελληνισμού, στην πλαστική και την μουσική, στην ποίηση και τον χορό, στην θρησκευτικότητα και τον τρόπο βίου. Και η αντίστιξη αυτή συνεχίζεται μέχρι τα δημοτικά τραγούδια και χορούς, την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και τους ανθρώπινους χαρακτήρες.

Με την διαφορά ότι η ουσία του Ελληνισμού συνίσταται στο Δωρικό Πνεύμα και την καθαρή Δωρική Μορφή, η δε Ιωνική συμβολή και αποτέλεσμα αποτελεί το πρώτο προσαρμοστικό μοντέλο έμ-πνευσης από το Δωρικό. Το Δωρικό βίωμα ανέδειξε τον Έρωτα σε δημιουργική, κοσμογονική αρχή, επέκεινα της χθόνιας γονιμότητας και της κατασκευαστικής κυριαρχίας. Η ίδια η ονοματολογία του Δωρικού Έρωτα είναι αποκαλυπτική εν προκειμένω. Ο Έρως είναι του Κάλλους. Το Κάλλος πνέει και φυσάει την πνοή της τέλειας ύπαρξης, συστατική του όντος ως όντος, την οποία εισπνέει για να είναι και να ζήσει «γεμάτα» και ολοκληρωμένα το κάθε ον όσο δύναται να υπάρχει. Έτσι το ερώμενον λέγεται *“ἄϊτας”* (από το ἄϊσσω, ξεπετιέμαι,

φτερουγίζω, πετάω ταχύτατα, ρίχνω με δύναμη, ορμάω, αστράφτω = κινούμαι γρήγορα σαν αστραπή, σιέμαι, ανεμίζω (όπως τα μακρυνά μαλλιά στον αέρα), φυσάω, πνέω), το δε ερών “είσπνήλας”.

Μετά την Δωρική κοσμοϊστορική επανάσταση η ιστορία του ανθρώπου είναι η διαδοχή διαφόρων τύπων «ερωτικών» προσαρμοστικών μοντέλων προς την τελειότητα του κλασσικού Ελληνισμού, η δραματική διαδικασία προσεγγίσεων και αποπτώσεων του ιδεώδους, που για μοναδική, πρώτη και τελευταία, φορά πραγματώθηκε πλήρως στο «Θάυμα».

Το πρώτο προσεγγιστικό μοντέλο είναι εσωτερικό του ίδιου του κλασσικού Ελληνισμού, η Ιωνική «στιγμή» του. Το δεύτερο είναι αυτό που προέκυψε από την Μακεδονική οικουμενοποίηση του πολιτισμένου κόσμου στο τέλος του 4^{ου} αιώνα π.Χ. **Πρόκειται για το αποτέλεσμα του «έρωτα» της Ανατολής προς το Δωρικό.** Μέγας καινούριος Ελληνικός κόσμος, που προκλήθηκε από την «θαυμάσια πανελλήνιαν εκστρατεία» με την συμβολική επιγραφή:

Αλέξανδρος Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων.

Από αυτό το άλλου είδους θάυμα

... βγήκαμ' εμείς·

Ελληνικός καινούριος κόσμος, μέγας.

Εμείς· οι Αλεξανδρείς, οι Αντιοχείς,

οι Σελευκείς, κ' οι πολυάριθμοι

επίλοιποι Έλληνες Αιγύπτου και Συρίας,

κ' οι εν Μηδία, κ' οι εν Περσίδι, κι όσοι άλλοι.

Με τες εκτεταμένες επικράτειες,

με την ποικίλη δράσι των στοχαστικών προσαρμογών.

Και την Κοινήν Ελληνική Λαλιά

ως μέσα στην Βακτριανή την πήγαμε, ως τους Ινδούς.

Για Λακεδαιμονίους να μιλούμε τώρα!

(Καβάφης, Στα 200 π.Χ.)

Να η ίδια η περιφρόνηση του Μ. Αλεξάνδρου, από βέβαια πεποίθηση, και πριν γνωρίσει το μέγα αποτέλεσμα του έργου του στην ιστορία, για το «μικρό» του αμιάντου από την λογική του χρόνου, αλύγιστου, ανυποχώρητου Δωρικού του κάλλους της αιώνιας νεότητας - - **ιδού όμως και η πληρότητα του Είναι, σαν Δωρικός κίων, σαν οπλίτης της φάλαγγος, σαν μαστιγούμενος τέλειος έφηβος στις επιφανείς εορτές της Ορθίας Αρτέμιδος.**

Σωστά έθεσε, Σφιγγός δίκην, το αίνιγμα ο Αλεξανδρινός ποιητής.

Αλλά για την λύση και ολοτελή διαλεύκανσή του, θα δουλέψουμε στις τρεις επόμενες και στις πέντε μεθεπόμενες συναντήσεις μας.

Αρχίζουμε αυτήν την Παρασκευή. Θεματικός τίτλος της ομιλίας μου είναι:

Μακεδονική Παγκοσμιοποίηση και οι Ελληνικές Πόλεις:

Δεύτερο Προσαρμοστικό Μοντέλο του Ελληνισμού.

Ο Γεωγραφικός Άξων του Πολιτισμού και η Ανατολή

Εκεί στη Μέση Ανατολή, στο μέσον του μεγάλου γεωπολιτικού πεδίου που χτυπά η καρδιά της ανθρώπινης ύπαρξης, ένας άλλος Μέγας κοσμοκράτωρ θα έστηνε τον άξονα της ιστορίας, κατά έναν άλλο μεγάλο ποιητή:

*Zenocrate, were Egypt Jove's own land,
yet would I with my sword make Jove to stoop.*

*I will confute those blind geographers
that make a triple region in the world,
excluding regions that I mean to trace,
and with this pen reduce them to a map,
calling the provinces, cities, and towns,
after my name and thine, Zenocrate.*

*Here at Damascus will I make the point
that shall begin the perpendicular;*

Christopher Marlow, *Tamburlaine the Great*, Part the First,

Act IV, Scene IV, 86-95

Δίπλα, ανατολικώτερα, στην Βαβυλώνα, είχε αποφασίσει ο Μ. Αλέξανδρος να ιδρύσει τον άξονά του κόσμου σύμφωνα με τα μεγαλεπίβολα σχέδιά του. Τα οποία ακύρωσαν οι Διάδοχοί του άμα τω θανάτω του όταν είδαν τα Βασιλικά Υπομνήματά του, λόγω των υπέρογκων στόχων του θείου πλάνου του. (Διόδωρος, XVIII, 4, 1-6; Curtius Rufus, X, 1, 17-19).

*

[Δείτε και το II παραπάνω, στην θεματική του οποίου επικαιρικά επίσης θα αναφερθώ].

Η συνάντηση μας και ομιλία μου θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή 8 Μαρτίου, 8.30 το βράδυ, στην φιλόξενη Αίθουσα του Εμπορικού Συλλόγου Σπάρτης, Γκορτσολόγου 97.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία θα υπάρξει χρόνος για συζήτηση.
